

TALÁLKOZÓ KISVÁRDÁN, BUDAPESTEN ÉS MISKOLCON

Egy hónap alatt három nagy színházi fesztiválra kerül sor az országban. Kisvárdán a határon túli magyar színházak immár tizenketted-szer gyűlnek össze, hogy egy évad munkájából válogatást adjanak; az Országos Színházi Találkozó helyszíne ezúttal Budapest; míg Miskolcon hosszú idő után ismét országos seregszemlét rendeznek: Magyar Színházak Fesztiválja. 2000 címmel június második felében két héten át az utóbbi évek legjelentősebbnek ítélt produkciói láthatók a Miskolci Nemzeti Színház öt helyszínén.

Mindent összevetve a három fesztiválon mintegy nyolcvan produkciót mutatnak be. Nyilván kevesen lesznek, akik mindenhová eljutnak, s valóban átfogó képet kaphatnak arról, hogy hol tart a magyar színi-élet

szás a millennium évében. De akik csak az egyik vagy a másik városban nézhetik meg az előadásokat, azok is észlelhetik a magyar színház az idő szerint jellemző változásokat, tendenciákat.

Mi más lehet a színházi találkozók célja és feladata, ha nem az összegzés, a mérlegképzés?! Ezt aligha szolgálta még ilyen bőséges kínálatot nyújtó rendezvénysorozat.

Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk e három fesztiválnak, amit nemcsak azzal szeretnénk kifejezni, hogy tájékoztatónak közöljük mind-egyik találkozó előzetes programját, hanem azzal is, hogy következő számunkban igyekszünk részletesen beszámolni a tanulságokról, a kikristályosodni látszó folyamatokról és irányokról.

Magyar Színházak Fesztiválja 2000

„Emlékezetes és élvezetes seregszemlék jönnek létre és vonzzák a legszélesebb közönséget a világ kitüntetett pontjain. A fesztiválok felpeszsdítik városok kulturális, társadalmi és gazdasági életét. Fesztiválközpontok és fesztiválvárosok születnek. A modern kultúra nagy zárandokhelyei a nagy találkozók, nagy fesztiválok. A legnagyobb fesztiválok, amelyek a legnagyobb közönséget csábítják, és a közvéleményt a legjobban izgatják, a színházi fesztiválok. A színházak ugyanis elszigetelt kultúrhelyként működnek az egymástól távoli városokban. Egy színházi találkozó azonban mozgósítja a lokális előadásokat, és egy nagy találkozó-helyre gyűjti össze őket... Ilyen találkozó-hely lesz két héttől Miskolcra” - ezekkel a fesztiválmappára nyomtatott mondatokkal s persze további lelkesült szavakkal, elképzelésekkel indította útjára a megálmodott színházi fesztivált Hegyi Árpád Jutocsa. A Miskolci Nemzeti Színház és a Miskolcon június 15-30. között megrendezendő Magyar Színházak Fesztiválja 2000 igazgatóját az előkészületekről kérdezem.

- Valószínűleg egy nagyszabású találkozó álma csillan föl képzeletében, amikor az elmúlt évben hozzákezdett egy olyan színházi seregszemle szervezéséhez, amely akár főpróbája lehet a 2001-re meghirdetett miskolci operafesztiválnak.

- Nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy Miskolcon létrejött egy nagy fesztiválközpont. Amikor annak idején elkezdődött - még valamikor Grósz Károly működése alatt

- a színház rekonstrukciója, túlságosan is nagyszabású tervet valósítottak meg: ezt az öt helyszíni színházi együttest est, a maga történelmi nagyszínházával. Azt hiszem, érdemes egy pillantást vetni a közelmúltba, hiszen nagyméretű színházunk posztmodern területe kamarájával alakítható, továbbá itt a „fabrique étage” eszményének megfelelő csarnok, amely a szezonban stúdió, de nyáron a lefedhető nézőterű szabadterület színpada is egyben, és a játékszínnel egyszerre jelent áldást és teherföldet. Ugyanis nagyon fontos, hogy valamennyi játszóhelyet kilaszáljunk, s valamennyiben előadásokat tartunk, természetesen mindegyikben a színtér adta lehetőségeknek megfelelően. Ez viszont rengeteg munkát jelent a társulat számára, amelynek létszáma nem nőtt a rekonstrukcióval párhuzamosan. De az már a kezdet kezdetén látszott, hogy itt fesztiválokat kellene rendezni. Nehéz volt azonban elfogadtatni a város vezetésével, hogy ez a legolcsóbb és leghatékonyabb kitörési lehetőség Miskolc számára, ha az acélvárosi arculatot kultúrvárosi arculattá kívánja változtatni.

- Kitörés a szürkeségből, az állóvízből, a szellemi tunyaságból - gondolhatjuk ekként is. Így született meg az operafesztivál ötlete, amelynek meghirdetett időpontja 2001 nyara.

- Az operafesztivál neve Bartók + ... Miskolci Operafesztivál lesz. Az első évben Bartók + Verdi, a másodikban talán Bartók + Mozart szerepel a címben, utalva a fesztiválok tartalmára. Miskolc városa már megalapította a FesztiváIROda Kht.-t. Ha minden a

tervek szerint halad, egy évről évre bővülő repertoárú operafesztivál jöhet létre ebben az eurorégióban, amely Szlovákiától Olaszországig és Németországig válogat Európa operaprodukciónak és a magyar termésből. Persze az ország legfiatalabb operatagozata, a miskolci is fellép majd. Az első évben hét-tíz napos lenne a fesztivál, később tíz-tizenöt napos. A legizgalmasabb európai Bartók-produkciók mindig jelen lesznek a fesztivál programjában.

- Ehhez persze tudomásul kell venni azt is, hogy a világ nagy operafesztiváljai idejében terveznek, akár több évvel előre tudják pontos programjukat. De térjünk vissza a jelenre: mit jelent a Magyar Színházak Fesztiválja 2000 elnevezés?

- A cím a millennium jegyében született. Elképzelésünk szerint ez a színházi találkozó arra hivatott, hogy megmutassa és fölmérje, hol tart ma a magyar színház határon innen és túl.

- Ez miként rimel a hagyományos Országos Színházi Találkozóra, vagy éppen miben mond ellent, hiszen az időpontja igen közel van a Magyar Színházak Fesztiváljához?

- Semmiféle tendencia nem rejtőzik szándékainkban egyetlen magyar fesztivállal szemben vagy mellett sem. Egyszerűen kapunk egy lehetőséget a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumától, hogy a millennium jegyében rendezzünk fesztivált, ha már úgyis fesztiválközpont-szerű színházunk van. Bennünk meg fölcillan a képe egy másik színházi fesztiválnak, amely Miskolc és a

szakma öröme létrejöhethet, tiszteletben tartva az Országos Színházi Találkozót. Hát nem kellene még több fesztivál az országban? En úgy hiszem, a kettő egyáltalán nem zárja ki, nem zavarja egymást.

– *Mielőtt Miskolcra indultam, a televízióban két „boldog színgazgatót” - így mondta Lakat T. Károly, a riporter - láttam. Balikó Tamás és Jordán Tamás arról beszélt, hogy szeretnék, ha a jövő esztendőől kezdve Pécs adna otthont az Országos Színházi Találkozónak, s ehhez, úgy tűnik, megnyerték a városi önkormányzatot is.*

– Miért lenne az baj, hogy több helyen is rendeznek színházi találkozót? A közönség ma nem tud egyik városból a másikba vándorolni egy-egy előadás kedvéért. En nagyon fontosnak tartom, hogy miként a világ számos országában, nálunk is sokszínű legyen a fesztiválélet, itt is láthatók legyenek vendéglőadások meg amott is, itt is ismert lehessen a művész meg másutt is. Ez jó a színházaknak, jó a szakmának, s jó a közönségnek is. Lehet, hogy naivitás, de bennünket ez az eszmény vezérel. A mi fesztiválunk egyébként egyszeri, hiszen a jövő év már az operafesztiválé. Másrészt az országos találkozó kizárólag az éppen befejeződő szezon legjobb teljesítményeiből válogat, mi pedig elgondolásunk szerint minden olyan produkciót megpróbáltunk figyelembe venni, amely még műsoron van, függetlenül a premier időpontjától. Azokra az előadásokra is gondoltunk, amelyek valahol már bizonyítottak, tehát esetleg szerepeltek már fesztiválon, elismerést kaptak, és még nem kerültek le a színház repertoárjáról. Ezenkívül szeretnénk, ha valamennyi színházi műfaj képviseltetné magát. Jelen lesznek hagyományos és alternatív színházi produkciók, nagyszínházi, stúdió- és kamaradarabok, gye- reksházi és bábelőadások, valamint opera-, operett-, musical-, táncprodukciók. Nem véletlenül választottuk a fesztivál emblémájául a nyitott legyezőt, amelynek minden szárnyában más és más műfajú jelenet, más és más műfajban játszó színész látható. Ez jelzi a sokműfajúság igényét és vágyát.

– *Két hét a fesztivál tartama. Hány előadást terveznek ezekre a napokra?*

– Az elképzelések szerint napi két-három előadást tartunk négy helyszínen. Keresünk más színhelyeket is, például a beregszásziak *Gyilkosság a székesegyházban* című produkcióját templomban szeretnénk eljátszatni; lesznek utcaszínházi produkciók, gyerekeknek szánt játékok, emellett óriásbábuk és gólyalábasok járnak majd a várost.

– *Ha jól értem, húsz-huszonöt produkciót láthat majd a közönség. Hány előadásból válogattak, kik és milyen elgondolás alapján?*

– Egy hattagú előválogató zsűri adott ajánlatot: Garaczi László, Gáspár Tibor, Meczner János, Müller Péter Sziámi, Novák János és Székora János. Kiindulópontként egy-egy átfogó terület jutott mindegyikükre - például Garaczié volt a kortárs színház, Müller az alternatív előadásokat figyelte. Ezenkívül mindegyikükre jutott két-három fővároson kívüli színház határon innen és

túl, s mindannyian néztek budapesti előadásokat.

– *Ki választotta ki a zsűritagokat?*

– Szakmai konszenzus alapján állítottuk össze a névsort, s figyelembe vettük a zsűri összeállításánál a fesztivál fő támogatójának, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának elképzeléseit is.

– *Még mielőtt a támogatási rendszerről beszélnék, nézzük meg a válogatás módját.*

– Az említett szempontokon kívül szeretnénk, ha legendás előadásokat is láthatna az itteni közönség. Azt kértük a zsűritől, hogy lényegesen több előadást ajánljon, mint amennyit a fesztiválon be tudunk mutatni, hiszen számítanunk kellett technikai nehézségekre is. Amelyek be is következtek, hiszen nem egy produkcióról kiderült, hogy nem „fér be” a miskolci színpadra, felmerültek egyeztetési problémák is, más darabok köz-ben lekerültek a műsorról, és szétszedték a díszletüket. Efféle nehézségekkel most, a program végső összeállításának idején naponta találkozunk.

– *Mégis hány előadást ajánlott a zsűri?*

– Minden helyszínrre tíz-tizenkét előadást.

– *Látható ez a lista?*

– Mivel a szervezés alatt egyeztetési és technikai okokból többször változtak a címek, autentikus listát nem tudok mutatni.

– *Nem lehetett volna eleve úgy válogatni, hogy végül a zsűri csak olyan produkciókat ajánljon, amelyeknek miskolci bemutatkozása nem ütközik technikai akadályba?*

– Mindenki megkapta a színpad méreteit, az alaprajzokat, de minden műszaki paramétert nem lehetett egyeztetni.

– *Csak nem inkognitóban nézték a produkciókat? Bejelentkeztek egy színházba, és nem mondták meg, miért vannak ott, vagyis úgy tettek, mintha pusztán szakmai vagy uram bocsá' magánérdeklődésből néznék az előadást?*

– Nem. Inkább arról van szó, hogy nem tudott mindenki minden előadást megnézni vagy újranezni. Az szinte elképzelhetetlen lett volna, hogy a zsűritagok teljes repertoárokat tanulmányozzanak. Nemcsak előadásokat néztek meg, hanem videofelvételeket is, belátásuk szerint beszélgettek egy-egy terület szakemberével, dramaturgokkal, kritikusokkal, esetleg figyelembe vehettek ötleteket.

– *Ki finanszírozza a fesztivált?*

– Miskolc városa, szponzorok és nagy részben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, tekintettel a millenniumi esztendőre. A város főleg szolgáltatásokkal támogatja a találkozót, infrastrukturális segítséget ad, fesztiválbuszokat biztosít. A Miskolci Egyetem Marketing Tanszékének a vezetője pedig mint a fesztivál marketingmenedzser a szponzorálási kérdésekkel foglalkozik.

– *Kinek szól a fesztivál: a helybelieknek, a vendégeknek - gondolok itt arra, hogy egy efféle fesztiválnak idegenforgalmi vonzata is lehet, persze csak ha jó előre megszervezik -, netán a szakmának, a színházaknak?*

– Természetesen a szakmának szól, de legalább ennyire a miskolci közönségnek is.

– *Gondolom, ehhez az is hozzájárul, hogy Miskolcon szeretik és elismerik a szín-házat.*

– A színház elismertsége, elfogadottsága,

látogatottsága Miskolcon magas. Ebben a városban százhatvenöt éves a színházépület, és sokan, akik itt ma bérletet váltanak, ugyanazon a széken, ugyanabban a páholyban ülnek, ahol egykoron dédapjuk, nagyapjuk ült. Nekik és persze az újabb színházba járóknak akarjuk megmutatni, mit kínál a magyar színjátszás. S persze szeretnénk azt is bizonyítani, hogy van létjogosultsága és értelme a fesztiválnak, hogy a város és a környék szempontjából egyaránt fontos egy efféle program. De ugyanennyire a szakmának is szól a fesztivál. Minden színházból meghívunk két vendéget, s szeretnénk, ha végig itt lennének.

– *Névre vagy színházaknak szóló invitálást küldenek? Elképzelhető, hogy valaki két hetet Miskolcon tölt?*

– A meghívás a színházaknak szól, rájuk bízunk, kiket delegálnak, igazgatót, rendezőt, dramaturgot vagy tervezőt, színészt. S persze úgy képzeljük, hogy akár váltsák egymást, de mindig legyen itt legalább két kolléga minden színházból, aki nézi az előadásokat, aki találkozik a többi színház képviselőjével, aki részt vesz a beszélgetéseken.

– *Napközben, esetleg az előadások után bizonyára lesznek a fesztiválhoz csatlakozó másfajta programok is. Sor kerül tanácskozásokra, vitákra, szakmai beszélgetésekre?*

– Az első napon üres paravánok fogadják azokat, akik bepillantanak a leendő fotókiállítás színhelyére, hogy azután lassan majd képek borítsák a fehér vásznakat. Ugyanis a *Percről percre, napról napra fesztivál* című tárlat követi majd az eseményeket. *Szétszórt csillagok* lesz a címe annak a kiállításnak, amelyik az emigráció magyar nyelvű színjátszásának dokumentumait mutatja be. Invitáló leveleket küldtünk a földgolyó sok országába és városába, ahol még létezik emigrációs magyar színház, színjátszás. A Világkávéházba azokat az alkotókat várjuk, akik az Egyesült Államokból, Kanadából, Izraelből jelezték, hogy szívesen mesélnek Miskolcon a maguk színházáról. Kétnapos tanácskozást szervezünk az európai integráció színházi vonatkozásairól. De szó esik majd a kultúra finanszírozásáról, jogdíjkérdésekről s általában a színházak helyzetéről, működéséről. Ez a konferencia nyilvánvalóan a szakmának szól.

– *Mit szól a szakma az új fesztiválhoz?*

– Elhangzottak olyan kérdések, hogy vajon miért kell még egy fesztivál, miért kell még egy színházi találkozó, de a többség megérti: nem versengésről van szó, nem arról, hogy egymás elöl akarunk valamit elvenni, inkább arról, hogy minden új lehetőséget meg kell ragadni. Ez a fesztivál találkozási lehetőség a szakmának, ismerkedési lehetőség a közönségnek, és megmutatóközi lehetőség a városnak. Úgy gondolom, hogy a miskolci fesztivál egy lépés lehet afelé, hogy - mint más országokban - egyre több színházi találkozó színesítse színházi életünket. Nem egymás ellen, hanem a színház érdekében. Ez a közös érdekünk, ettől lesz népszerűbb és jelentőségesebb.

Az interjút készítette: **RÓNA KATALIN**

FESTIVÁLELŐZETES

MAGYAR SZÍNHÁZAK FESTIVÁLJA
Miskolc 2000. június 15-30.

15. csütörtök

18.30 óra (Nagyszínház)

BÁNK BÁN

Miskolci Nemzeti Színház

19.30 óra (Kamaraszínház)

MESTERKURZUS

Vígszínház

20 óra (Csarnok)
EGY NŐ Vígszínház

16. péntek

19 óra (Nagyszínház) **HEGEDŰS**

A HÁZTETŐN

Hevesi Sándor Színház, Zalaegerszeg

19 óra (Kamaraszínház)

ROKONOK Radnóti

Színház

17. szombat

19 óra (Nagyszínház)

LORENZACCIO

Temesvári Színház

20 óra (Játékszín)

A KÖPÖNYEG

Thália Színház

21 óra (Csarnok) **BALTA**

A FÜLBEN

Kaposvári Csiky Gergely Színház

18. vasárnap

16 óra (Csarnok)

A VARÁZSFUVOLA

Budapest Bábszínház

19 óra (Nagyszínház)

GYALOG GALOPP

Szegedi Nemzeti Színház

19 óra (Kamaraszínház)

HAT SZEREP KERES EGY SZERZŐT

Újvidéki Színház

19. hétfő

18 óra (Csarnok)

KÉK RÓKA

Madách Színház

19 óra (Nagyszínház)

KÉS A TYÚKBAN

Katona József Színház

20.30 óra (Kamaraszínház) **MÁRTON**

PARTJELZŐ FÁZIK Merlin

Színház

20. kedd

19 óra (Kamaraszínház)

MACSKAJÁTÉK

Kassai Thália Színház

19 óra (Csarnok)

A VAK MEGLÁTTA, HOGY KIUGROTT

Atlantisz Színház

21. szerda

18 óra (Nagyszínház)

KRÉTAKÖR

Móricz Zsigmond Színház, Nyíregyháza

19 óra (Kamaraszínház)

STÍLUSGYAKORLAT

Komédiám

22. csütörtök

16 óra (Játékszín)

A CSÁSZÁR ÚJ RUHÁJA

Stúdió K.

19 óra (Nyári Színház)

A Miskolci Szimfonikus Zenekar hangversenye

21 óra (Kamaraszínház)

DE MI LETT A NÓVEL'

Kis Csaba Társulat

23. péntek

16 óra (Kamaraszínház)

KENDZSEBÁJ MENYEGZŐJE

Vojtina Bábszínház, Debrecen

19 óra (Nagyszínház)

OTHELLO Új

Színház

24. szombat

De. 11 drat, du 14 óra (Játékszín)

KUKACMATYI Kolibri

Színház

15 óra (Nagyszínház)

BORS NÉNI

Kolibri Színház

16 óra (Kamaraszínház)

SZOMORÚ VASÁRNAP

Vidám Színpad

19 óra (Nyári Színház)

A Kijevi Szimfonikus Zenekar hangversenye

25. vasárnap

19 óra (Nagyszínház)

BALFÁCÁN VACSORÁRA

József Attila Színház

19 óra (Kamaraszínház)

A LOURCINE UTCAI GYILKOSSÁG

Kolozsvári Állami Magyar Színház

16. hétfő

19 óra (Nagyszínház)

Magyar színészek a nagyvilágból

19 óra (Nyári Színház)

A Kassai Szimfonikus Zenekar Hangversenye

27. kedd

19 óra (Nagyszínház)

MENYEGZŐ és A CSODÁLATOS MANDARIN

Szegedi Kortárs Balett

19 óra (Kamaraszínház)

ISTEN HOZOTT SZELLŐ!

Tamási Áron Színház, Sepsiszentgyörgy

28. szerda

19 óra (Nagyszínház) **A VÍG**

ÖZVEGY Budapesti

Operettszínház

20 óra (Játékszín)

VÉREMBEN TŰZEK, VIRÁGOK

M. Szabó Ildikó estje

29. csütörtök

19 óra (Kamaraszínház) **AZ**

ÜVEGCIPŐ Miskolci

Nemzeti Színház

19 óra (Csarnok)

A NAGY HŰHA

Sámán Színház

30. péntek

19 óra (Nagyszínház) **ELISABETH**

Miskolci Nemzeti Színház